

HYVINKÄÄ

Hyvinkään kaupunki, valmius- suunnitelma yleinen osa

Hyväksytty kaupunginhallituksessa 24.8.2026

Muutospäivä	Muutos	Muutoksen tekijä
14.8.2026	Asiakirjan päivittäminen.	Turvallisuuspäällikkö Artturi Nieminen

Sisällys

1. Johdanto.....	3
2. Valmiussuunnittelun perusteet ja käsitteet.....	3
Valmiussuunnittelu ja varautuminen	3
Lainsäädäntö.....	4
Salassapito ja tietoturva	4
Normaaliolot	4
Häiriötilanteet	4
Poikkeusolot.....	5
Hyvinkään kaupungin valmiussuunnittelun rakenne	5
Kriittiset toiminnot.....	5
3. Toimintaympäristö ja riskiarvio.....	6
Kansallinen ja Uudenmaan riskiarvio	6
Hyvinkään kaupungin riskiarvio	6
4. Johtaminen	7
Normaalista toimivallasta poikkeaminen	7
Johtaminen	8
Johtamisjärjestelmä.....	10
5. Häiriötilanteiden hallinta.....	10
Tilannekuva	10
Tehtävien priorisointi.....	10
Valmiuden kohottaminen.....	11
6. Väestönsuojelu ja pelastustoimi	11
Väestönsuojien käyttö ja ylläpito	13
Yksilön varautuminen	15
Evakuoinnit.....	16
7. Henkinen kriisinkestävyys	16
8. Viestintä	17
9. Valmiussuunnitelman ylläpito ja koulutus.....	18
Liitteet.....	20

1. Johdanto

Kokonaisturvallisuus muodostaa perustan suomalaisen yhteiskunnan kriisinkestävyydelle. Sen toimintamallissa yhteiskunnan elintärkeät toiminnot turvataan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyöllä kaikissa olosuhteissa. Varautuminen perustuu normaaliolojen rakenteisiin ja lainsäädäntöön, ja sitä toteutetaan ennalta määriteltujen tehtävien ja vastuiden mukaisesti.

Elintärkeisiin toimintoihin kohdistuu monenlaisia uhkia, jotka voivat olla ihmisen aiheuttamia, teknologisia tai luonnonilmiöihin liittyviä. Näitä ehkäistään ennalta varautumalla ja niihin vastataan tilanteen edellyttämällä toimenpiteillä. Varautuminen vähentää uhkien vaikutuksia ja vahvistaa valmiutta toimia, kun taas oikea-aikainen vaste rajoittaa vahinkoja ja tukee toipumista.

Yksilöt ovat keskeinen osa kokonaisturvallisuutta. Jokaisella on oikeus turvallisuuteen, mutta myös vastuu toimia omassa arjessaan turvallisuutta edistävällä tavalla. Osaaminen, toimintakyky ja keskinäinen luottamus vahvistavat yhteiskunnan kykyä selviytyä häiriötilanteista.

Suomen kuntien ensisijainen kuntalaissa säädetty tehtävä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Lisäksi valmiuslain 12 §:n mukainen varautumisvelvollisuus edellyttää, että kunta varautuu tehtäviensä mahdollisimman hyvään hoitamiseen myös poikkeusoloissa. Hyvinkään kaupungin pelikirjan yksi tukipilareista on turvallisuus, johon sisältyy myös varautuminen.

2. Valmiussuunnittelun perusteet ja käsitteet

Valmiussuunnittelu ja varautuminen

Valmiussuunnittelu on ennakoivaa varautumista erilaisiin turvallisuustilanteisiin ja häiriöihin. Siinä tunnistetaan kaupungin toimintaan kohdistuvat uhkat ja niiden vaikutukset sekä määritellään toimenpiteet, joilla turvataan toiminta- ja suorituskky kaikissa tilanteissa. Samalla varmistetaan kyky palauttaa toiminta hallitusti normaalitilaan häiriön jälkeen.

Varautuminen tehdään ennakolta, jotta kriisitilanteissa voidaan toimia tehokkaasti ihmisten, omaisuuden ja kunnan palvelujen suojaamiseksi. Keskeisiä varautumistoimenpiteitä ovat valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, ennakkovalmistelut, koulutus ja valmiusharjoitukset.

Lainsäädäntö

Kaupungin varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaa laaja lainsäädäntö, joka määrittää velvollisuudet häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Näiden säädösten tavoitteena on turvata kunnan lakisääteiset palvelut ja hallinnon toimivuus kaikissa olosuhteissa. Lainsäädäntö muodostaa perustan kunnan toiminnalle kokonaisturvallisuuden periaatteiden mukaisesti, edistään yhteistyötä viranomaisten, hyvinvointialueiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Yleisimmät kuntaa ja sen liikelaitoksia koskevat lait ja säädökset:

- Kuntalaki (410/2015)
- Pelastuslaki (379/2011)
- Valmiuslaki (1552/2011)
- Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011)
- Puolustustilalaki (1083/1991)

Salassapito ja tietoturva

Kaupungin valmiussuunnitelman yleinen osa on julkinen. Yksityiskohtaisemmat suunnitelmat ovat pääosin luottamuksellisia, koska ne sisältävät kriittistä tietoa kaupungin toiminnasta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Suunnitelmien käsittelyssä ja säilyttämisessä noudatetaan julkisuuslakia (621/1999), viranomaisten ohjeita sekä kaupungin omia tietoturva- ja tiedonhallintaohjeita.

Normaaliolot

Normaalioloilla tarkoitetaan tilannetta, jossa kunnan toiminta ja yhteiskunnan perusrakenteet toimivat pääosin suunnitellulla ja ennakoitavalla tavalla. Toimintaan ei kohdistu sellaisia häiriöitä tai uhkia, jotka edellyttäisivät poikkeuksellisia toimivaltuuksia tai erityisiä valmiusjärjestelyjä. Normaalioloissa kunta hoitaa lakisääteiset tehtävänsä tavanomaisen organisaation, johtamisjärjestelmän ja päätöksenteon mukaisesti. Normaalioloissa tehtävä varautuminen, riskien seuranta ja valmiuden ylläpito muodostavat perustan toiminnan jatkuvuudelle sekä tehokkaalle reagoinnille häiriö- ja poikkeusoloissa.

Häiriötilanteet

Häiriötilanteella tarkoitetaan tapahtumaa tai olosuhdetta, joka häiritsee merkittävästi tavanomaista toimintaa, mutta jonka hallinta on mahdollista kunnan omilla resursseilla ja normaaliolojen toimintamalleilla. Häiriötilanteessa palvelujen tuottaminen, päätöksenteko tai turvallisuuden ylläpito voi tilapäisesti vaikeutua esimerkiksi poikkeuksellisen sääilmiön, onnettomuuden tai teknisen häiriön vuoksi. Häiriötilanteissa korostuvat tilannekuvan muodostaminen, tehtävien priorisointi, viestintä ja johtaminen, jotta kaupunki pystyy reagoimaan nopeasti ja turvaamaan asukkaiden turvallisuuden sekä keskeisten palvelujen jatkuvuuden.

Poikkeusolot

Valmiuslain mukaan poikkeusoloja ovat esimerkiksi aseellinen hyökkäys tai sen uhka, vakavat suuronnettomuudet, laajalle levinneet vaaralliset tartuntataudit sekä muut tapahumat tai uhkat, jotka vakavasti ja laajasti vaarantavat yhteiskunnan toimintakyvyn tai väestön elinmahdollisuudet. Valtioneuvosto yhteistyössä tasavallan presidentin kanssa toteaa maassa vallitsevan poikkeusolot.¹ Poikkeusoloihin varautuminen perustuu ennakoituihin suunnitelmiin, ja keskeistä on tilannekuvan muodostaminen, johtaminen, resurssien kohdentaminen sekä tehokas viestintä. Tavoitteena on turvata palvelujen jatkuvuus, väestön turvallisuus ja järjestyksen ylläpito, sekä varmistaa, että kunta kykenee reagoimaan tilanteisiin nopeasti ja järjestelmällisesti.

Hyvinkään kaupungin valmiussuunnittelun rakenne

Hyvinkään kaupungin valmiussuunnittelu kattaa varautumisen poikkeusoloihin, laajoihin häiriötilanteisiin sekä normaaliolojen häiriöihin. Valmiussuunnitelmat koostuvat yleisestä osasta sekä toimialojen omista toimintasuunnitelmista.

Valmiussuunnitelman yleisen osan tavoitteena on määritellä kaupungin varautumisen yhteiset periaatteet, rakenteet ja toimintamallit. Sen avulla varmistetaan, että kaupunki kykenee hoitamaan lakisääteiset tehtävänsä mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Yleinen osa kokoaa keskeisen lainsäädännön, vastuut, johtamisjärjestelmän sekä päätöksenteon ja viestinnän periaatteet. Lisäksi se kuvaa väestönsuojelun keskeisiä periaatteita, kunnan roolia väestönsuojelun järjestämisessä ja ohjaamisessa sekä kuntalaisten omatoimisen varautumisen merkitystä.

Toimialojen toimintasuunnitelmat noudattavat samoja periaatteita kuin yleinen osa, mutta ne ovat sisällöltään yksityiskohtaisempia ja käytännönläheisempiä. Niissä kuvataan konkreettisesti, miten kukin toimiala toimii ja turvaa tehtävänsä eri häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kriittiset toiminnot

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa elintärkeät toiminnot esitetään timanttimallina². Kaupunki on täydentänyt timantin osa-alueita omilla kriittisillä toiminnoillaan, joiden jatkuvuus on turvattava kaikissa tilanteissa. Tämä timantti löytyy liitteestä 1. Näin valtakunnalliset elintärkeät toiminnot on konkretisoitu kaupungin palveluihin, prosesseihin ja resursseihin, joiden turvaaminen on keskeinen osa kaupungin jatkuvuudenhallintaa ja valmiussuunnittelua.

¹ Valmiuslaki (1552/2011) 3§. [Valmiuslaki | 1552/2011 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

² Valtioneuvosto: Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Valtioneuvoston periaatepäätös. Valtioneuvoston julkaisuja 2025:1, s. 16. [Yhteiskunnan turvallisuusstrategia: Valtioneuvoston periaatepäätös](#)

3. Toimintaympäristö ja riskiarvio

Kansallinen ja Uudenmaan riskiarvio

Kaupungin riskienarviointi perustuu kansallisiin ja alueellisiin riskiarvioihin sekä kaupungin omaan riskienhallintaan. Kansallinen riskiarvio 2023 tunnistaa valtakunnallisesti merkittäviä riskejä ja häiriötilanteita, jotka voivat vaikuttaa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin ja edellyttävät viranomaisilta normaalista poikkeavia toimenpiteitä. Riskiarvio laaditaan poikkihallinnollisessa yhteistyössä, ja se toimii perustana alueelliselle ja paikalliselle varautumiselle sekä kuntien valmiussuunnittelulle.³ Kansallinen riskiarvio ei kuitenkaan kata kaikkia paikallisia erityispiirteitä tai toimintaympäristöön liittyviä riskejä, minkä vuoksi kaupunki täydentää riskikuvaa omilla arvioillaan.

Uudenmaan alueellinen riskiarvio tarkoittaa kansallista riskikuvaa alueen erityispiirteiden näkökulmasta. Uudenmaan turvallisuusympäristöön vaikuttavat muun muassa väestönkasvu, alueellinen eriytyminen, sosiaalinen polarisaatio, digitalisaatio sekä Euroopan kiristyneen tilanteen myötä hybridivaikuttamisen lisääntyminen. Lisäksi kriittisen infrastruktuurin ja suuren väestömäärän keskittyminen voivat kasvattaa häiriöiden mahdollisia vaikutuksia.⁴

Alueellisesti merkittävimpiä riskejä ovat:

- liikenteeseen liittyvät häiriöt ja onnettomuudet
- kriittisen infrastruktuurin häiriöt
- vaarallisten aineiden käsittelyyn liittyvät onnettomuudet
- sään ääri-ilmiöiden vaikutukset
- ydinvoimalaitosten mahdolliset päästöskenaariot
- muut laaja-alaiset häiriötilanteet.

Hyvinkään kaupungin riskiarvio

Kaupunki arvioi riskinsä huomioiden paikalliset olosuhteet, palvelut, väestön, infrastruktuurin ja muut kriittiset toiminnot. Riskien arviointi perustuu koko organisaation kattavaan riskienhallintaan sekä viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Hyvinkää sijaitsee osana Uuttamaata, mutta osa Uudenmaan alueellisista riskeistä näkyy konkreettisimmin pääkaupunkiseudulla mm. suurien asukasmäärien ja sijainnin vuoksi. Tällaisia ilmiöitä ovat esimerkiksi alueellinen eriytyminen, sosiaalinen polarisaatio, jengiytyminen, nuorten syrjäytyminen sekä yhteiskunnallisen luottamuksen heikkeneminen. Nämä jo olemassa olevat riskit voivat heijastua myös Hyvinkään turvallisuusympäristöön.

³ Sisäministeriö. Kansallinen riskiarvio 2023. [Kansallinen riskiarvio 2023](#).

⁴ Uudenmaan alueellinen riskiarvio 2023. [Alueelliset riskiarvot](#).

Hyvinkään näkökulmasta merkittävimpiä häiriö- ja onnettomuusriskejä ovat:

- vilkkaaseen liikenteeseen liittyvät riskit, kuten Hanko–Hyvinkää-radon vaarallisten aineiden kuljetukset sekä valtateiden 3 ja 25 liikenne
- kriittisen infrastruktuurin häiriöt ja alueelliset riippuvuudet
- vakavat raideliikenneonnettomuudet
- ilmailuun liittyvät häiriöt
- kemikaalionnettomuudet teollisuus- ja logistiikkatoimintojen läheisyydessä
- sään ääri-ilmiöt, kuten myrskyt, hulevesitulvat, rankkasateet, kuivuus ja maastopalot
- ydinvoimalaitosten mahdolliset päästöskenaariot
- hybridi- ja vaikuttamisuhat, mukaan lukien miehittämättömien ilma-alusten käyttö.

Nämä riskit voivat aiheuttaa häiriöitä esimerkiksi sähköverkkoihin, liikenteeseen, vesihuoltoon, tietoliikenteeseen ja muihin kaupungin kriittisiin palveluihin. Ydinvoimalaitosten mahdolliset päästöskenaariot voivat lisäksi aiheuttaa laajoja toiminnallisia häiriöitä koko Uudellamaalla, mukaan lukien Hyvinkää.

Kansallinen riskiarvio 2023 kuvaa sen laatimisajankohdan turvallisuusympäristöä, minkä vuoksi se ei huomioi kaikkia riskiarvion julkaisemisen jälkeen tapahtuneita muutoksia. Turvallisuusympäristö on sittemmin muuttunut muun muassa helmikuussa 2026 alkaneen Iranin sodan seurauksena. Konflikti on lisännyt epävarmuutta energian saatavuuden, hintakehityksen ja kansainvälisen turvallisuustilanteen osalta sekä heijastunut myös kuntalaisten arkeen esimerkiksi polttoaineiden hinnan nousuna. Lisäksi Suomeen kohdistui toukokuussa 2026 poikkeuksellinen droonitilanne, jonka seurauksena koko Uudenmaan alueelle annettiin vaaratiedote. Turvallisuusympäristön muutoksista huolimatta sotilaallisen voimankäytön Suomea vastaan arvioidaan edelleen olevan epätodennäköistä.

4. Johtaminen

Normaalista toimivallasta poikkeaminen

Hallintosäännön normaaleista toimivaltuuksista voidaan poiketa vain poikkeusoloissa tai häiriötilanteissa, jos päätöksentekoa ei pystytä järjestämään normaalisti ja siihen on välttämätön syy, kuten henkeen ja terveyteen tai kriittisiin palveluihin kohdistuva uhka.

Johtaminen pyritään kaikissa tilanteissa toteuttamaan ensisijaisesti normaalien käytäntöjen ja valtuuksien mukaisesti. Myös häiriö- ja poikkeusoloissa toiminta perustuu samaan organisaatioon ja vastuunjakoon, ja asiantuntijat tukevat johtoa tarpeen mukaan, mutta vastuu säilyy nimetyillä henkilöillä.

Johtaminen

Kaupunginhallitus hyväksyy valmiussuunnitelmat.⁵ Kaupunginhallitus voi määrääjäksi vahvistaa kaupunginjohtajan ja toimialajohtajan normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa, jos se on välttämättöntä hallintosäännössä määritellyn syyn vuoksi. Kaupunginhallitus voi - vahvistamisen sijaan - sekä ennen määrääjän päättymistä todeta, ettei normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan käytölle ole enää perusteita.⁶

Kaupunginjohtaja voi hallintosäännön mukaan käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi välttämättömän syyn vuoksi.

Toimialajohtaja voi hallintosäännön mukaan käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kaupungin palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi omalla toimialallaan välttämättömän syyn vuoksi, ellei kaupunginjohtaja päätä asiasta. Toimialajohtaja johtaa omaa toimialaansa.⁷

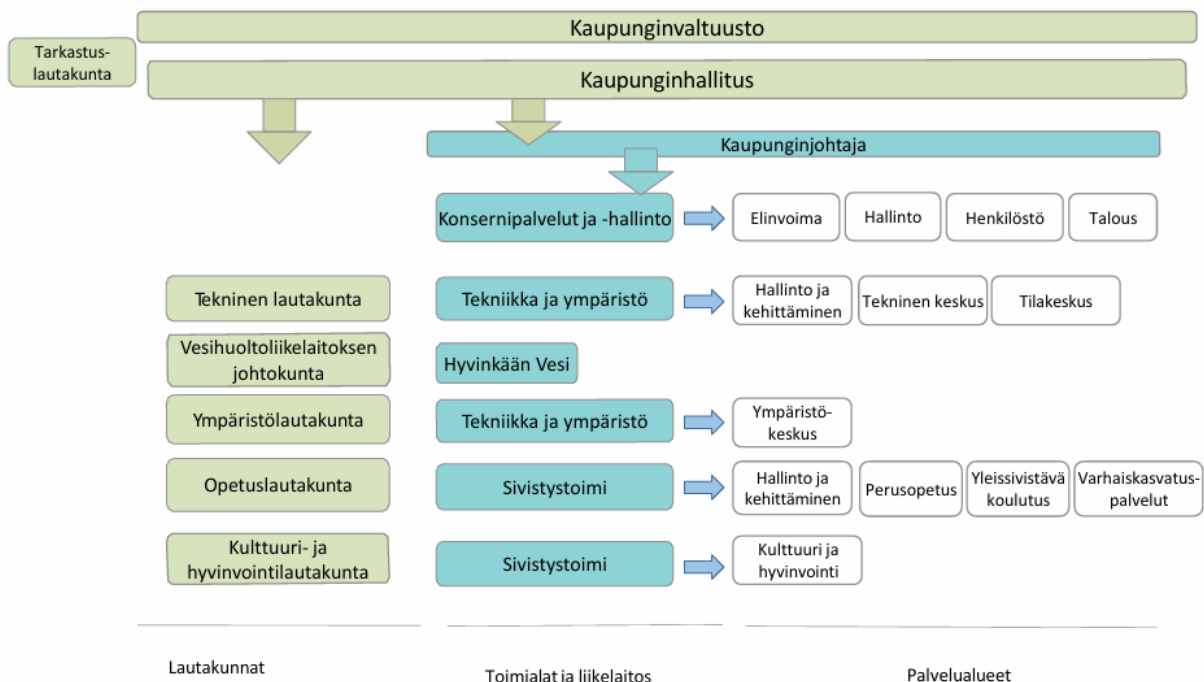
⁵ Hyvinkään kaupunki. Hyvinkään kaupungin hallintosääntö, 6. luku 2§ kohta 50 (Kaupunginhallituksen tehtävät ja toimivalta). <https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/kaupunki-ja-hallinto/hallinto-ja-organisaatio/ohjeet-julkaisut/johtosaannot/hallintosaanto-1.1.2026-alkaen.pdf>

⁶ Hyvinkään kaupunki. Hyvinkään kaupungin hallintosääntö, 20. luku 2§ (normaalista toimivallasta poikkeaminen). <https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/kaupunki-ja-hallinto/hallinto-ja-organisaatio/ohjeet-julkaisut/johtosaannot/hallintosaanto-1.1.2026-alkaen.pdf>

⁷ Hyvinkään kaupunki. Hyvinkään kaupungin hallintosääntö, 20. luku 1§ (normaalista toimivallasta poikkeaminen). <https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/kaupunki-ja-hallinto/hallinto-ja-organisaatio/ohjeet-julkaisut/johtosaannot/hallintosaanto-1.1.2026-alkaen.pdf>

Hyvinkään kaupungin organisaatio

Voimaantulo 1.1.2024

Valmiussuunnittelun johtoryhmä

Valmiussuunnittelun johtoryhmä ohjaa kaupungin valmiussuunnittelua ja jatkuvuudenhallintaa. Se koordinoi suunnittelu- ja harjoittelutoimintaa sekä edistää varautumisen, jatkuvuudenhallinnan ja kriisinkestävyyden kehittämistä kaikilla kaupungin toimialoilla.

Johtoryhmä koostuu kaupungin ylimmistä viranhaltijoista. Sen työtä tukevat eri alojen asiantuntijat ja viranomaisten edustajat.

Kriisijohtoryhmä

Kriisiryhmän ydin muodostuu kaupungin ylimmistä viranhaltijoista, ja sen tukena toimivat erikseen määritellyt asiantuntijat ja johtajat. Ryhmää johtaa kaupunginjohtaja.

Ryhmän tehtävänä on toimia operatiivisena johtoryhmänä sekä johtaa ja yhteensovittaa kaupungin toimintaa normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Ryhmän kokoonpanoa voidaan laajentaa ja sitä täydennetään tarvittavilla asiantuntijoilla tilanteen ja tarpeen mukaan.

Kriisijohtoryhmä vastaa tilannekuvan muodostamisesta ja ylläpitämisestä, toiminnan painopisteiden määrittelystä, resurssien suuntaamisesta sekä tarvittavien päätösten valmistelusta ja toimeenpanon ohjauksesta. Ryhmä varmistaa, että kaupungin palvelut turvataan mahdollisimman häiriöttömästi ja että toiminta on johdonmukaista ja oikeasuhteista tilanteen edellyttämällä tavalla. Lisäksi ryhmä huolehtii viranomaisyhteistyöstä, sidosryhmäyhteistyöstä ja viestinnän linjauksista sekä seuraa tilanteen kehittymistä ja arvioi toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Johtamisjärjestelmä

Hyvinkään kaupunki on sopinut Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa yhteisen hälytysjärjestelmän käytöstä. Järjestelmän avulla Hyvinkäätä koskevat häiriötilanteet voidaan välittää kaupungille nopeasti. Hälytysjärjestelmä on kaksisuuntainen, mikä mahdollistaa myös tilannekuvan päivittämisen.

Kaupungin sisäisessä johtamisessa käytetään samoja johtamisjärjestelmiä kaikissa tilanteissa niin normaalissa arjessa kuin häiriötilanteissa.

5. Häiriötilanteiden hallinta

Tilannekuva

Tilannekuva tarkoittaa kokonaisymmärrystä tapahtuneesta, tapahtumiin vaikuttaneista olosuhteista, eri toimijoiden tavoitteista sekä tilanteen mahdollisista kehitysvaihtoehdoista. Tilannekuva muodostaa perustan päätöksenteolle, jonka vuoksi tilannekuvaa on tärkeä kerätä ja jakaa.

Tilannekuvan muodostamisesta vastaa ensisijaisesti kaupungin kriisijohtoryhmä. Tietoa voidaan koota tilanteen mukaan esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse, tiedotteista ja kuvista. Tilannekuvan välittämisessä käytetään pääasiassa normaaleja työskentelytapoja ja -välineitä. Tapahtumat dokumentoidaan riittävän tarkasti ja selkeästi, jotta tapahtumien kulkuun voidaan tarvittaessa palata ja toimintaa kehittää. Tilannekuvan seuranta ja kerääminen käynnistetään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, koska tilanteen vakavuus ja päätösten merkitys voivat täsmentyä vasta myöhemmin.

Tehtävien priorisointi

Tehtävien priorisoinnin tavoitteena on varmistaa, että käytettävissä olevat resurssit kohdennetaan ensisijaisesti niihin toimintoihin ja kohteisiin, jotka ovat välttämättömiä kaupungin perustehtävien turvaamiseksi. Näin kaupungin keskeiset palvelut ja toiminta pysytään ylläpitämään kaikissa tilanteissa, myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Ensisijaisesti priorisoidaan toimenpiteet, joilla turvataan ihmisten henki ja terveys, välttämättömät palvelut sekä kriittinen infrastruktuuri. Tämän jälkeen varmistetaan toiminnan jatkuvuus, lakisääteisten tehtävien hoitaminen ja tilanteen hallinnan kannalta keskeinen viestintä.

Priorisointi perustuu ajantasaiseen tilannekuvaan, riskien arviointiin sekä vaikutusten kokonaisarvioon. Kriisijohtoryhmä määrittää selkeät painopisteet ja tarvittaessa siirtää tai keskeyttää vähemmän kiireellisiä tehtäviä resurssien vapauttamiseksi, voimassa olevat toimivaltuudet huomioiden. Päätökset dokumentoidaan ja priorisointia tarkistetaan säännöllisesti tilanteen kehittymisen mukaan.

Valmiuden kohottaminen

Kaupungin valmiustasoilla säädellään kaupungin valmiutta toimia erilaisissa tilanteissa. Valmiustasot jaotellaan kolmeen luokkaan: **perusvalmius, tehostettu seuranta ja täysvalmius**. Ne määrittelevät, millä toimintavaltuuksilla ja resursseilla kaupunki reagoi vallitsevaan tilanteeseen. Valmiustasojen käyttö tukee ennakoitavuutta, hallittavuutta ja toiminnan jatkuvuutta. Valmiustasojen käyttöönotosta päättää kaupunginjohtaja tai hänen sijaisensa.

Perusvalmius on arkinen normaaliolojen valmiustila, joka edellyttää määräysten mukaista suunnittelua, toiminnallisia valmiuksia ja ennakkojärjestelyjä häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Suurin osa kaupungin häiriötilanteista hoidetaan perusvalmiuden tasolla ja normaaleilla toimintavaltuuksilla.

Tehostetussa valmiudessa valmiutta kohotetaan, tilannekuvan seuranta ja välittämistä tehostetaan sekä kokous- ja johtamiskäytäntöjä tiivistetään tarvittaessa. Valmistaudutaan nopealle siirtymiselle täysvalmiuteen. Tehostettu valmius voidaan ottaa käyttöön esimerkiksi suurissa ja pitkäkestoisissa häiriötilanteissa, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa merkittävästi kaupungin toimintaan. Tehostetun valmiuden tavoitteena on mahdollistaa resurssien nopea ja tehokas kohdentaminen käynnissä olevan tai alkavan häiriötilanteen hallitsemiseksi.

Täysvalmiudessa johtaminen ja toiminta järjestetään häiriötilanteen tai poikkeusolojen edellyttämällä tavalla. Johtaminen on keskitettyä ja tarvittaessa ympärivuorokautista, ja päätöksenteko on nopeutettua. Henkilöstöä voidaan siirtää tai määrätä tehtäviin toiminnan turvaamiseksi. Täysvalmiuden aikana keskitytään väestön turvallisuuden, elintärkeiden palvelujen ja infrastruktuurin jatkuvuuden varmistamiseen sekä tiiviiseen yhteistyöhön viranomaisten, sidosryhmien ja naapurikuntien kanssa.

6. Väestönsuojelu ja pelastustoimi

Väestönsuojelu

Geneven yleissopimusten lisäpöytäkirjan 61 artiklassa väestönsuojelulla tarkoitetaan toimintaa, jonka tavoitteena on suojella siviiliväestöä aseellisten konfliktien ja onnettomuuksien aiheuttamilta vaaroilta. Sen tarkoituksena on myös auttaa väestöä selviytymään näiden tapahtumien välittömistä vaikutuksista sekä turvata eloonjäämisen kanalta välttämättömät edellytykset. Lisäpöytäkirjan mukaan väestönsuojelu kattaa osan tai kaikki seuraavista humanitaarisista tehtävistä:

- hälytystoiminta
- evakuointi
- suojista huolehtiminen
- pimennystoimenpiteiden hoito
- pelastustoiminta
- lääkintähuolto, mukaan lukien ensiapu ja hengellinen huolto

- sammutustoiminta
- vaarallisten alueiden tiedustelu ja merkitseminen
- puhdistustoiminta ja vastaavat suojelutoimenpiteet
- tilapäismajoituksen järjestäminen ja tarvikkeiden jakelu
- osallistuminen hätätilanteessa järjestyksen palauttamiseen ja ylläpitämiseen tuhoalueilla
- välttämättömien julkisten palvelujen kiireinen kuntoon saattaminen;
- surmansa saaneista huolehtiminen
- avustaminen elintärkeiden kohteiden säilyttämiseksi
- edellä mainittujen tehtävien edellyttämät lisätoimenpiteet, mukaan lukien suunnittelu ja järjestely, muttei rajoittuen näihin.⁸

Väestönsuojelu perustuu eri toimijoiden yhteistyöhön. Keskeisiä toimijoita ovat pelastustoimi, hyvinvointialueet ja kunnat. Väestönsuojeluun liittyviä vastuita on myös muilla viranomaisilla, yrityksillä ja liikelaitoksilla, järjestöillä sekä jokaisella yksilöllä. **Pelastustoimi johtaa ja ohjaa** väestönsuojelun varautumista ja sen toimeenpanoa.

Kuntien vastuulla lain mukaan on:

- siirretyn väestön majoitukseen ja huoltoon tarvittavan materiaalin ja kiinteistöjen haltuunotto (valmiuslain 122 §)
- asuntokannan säännöstely (valmiuslain luku 7)
- esi- ja perusopetuksen järjestäminen siirretylle väestölle (valmiuslain 109 §)
- vähittäiskaupan säännöstely elintarvikkeiden saatavuuden turvaamiseksi (valmiuslain 32 §)
- saastuneen maa-aineksen ja pohjaveden puhdistaminen ja muu käsittely, jos aiheuttaja ei ole tiedossa tai tämä ei itse kykene siihen (ympäristönsuojelulain 133 §)
- pelastustoiminnan tukeminen ja siihen liittyvä suunnittelu (pelastuslain 46 §)
- väestönsuojeluhenkilöstön varaaminen ja kouluttaminen (pelastuslain 65 §) sekä poikkeusoloissa johtokeskusten ja muodostelmien perustaminen (valmiuslain 120 §)

Kaikkien väestönsuojelutehtävien yksityiskohtainen käsittely tässä suunnitelmassa ei ole tarkoituksenmukaista. Kaupungin ja asukkaiden näkökulmasta merkittävimmät, konkreettisimmat ja selkeimmin kaupungin omaan varautumiseen liittyvät väestönsuojelun osa-alueet ovat väestönsuojat sekä väestön siirtämiseen liittyvät evakuoinnit. Näiden kahden kokonaisuuden lisäksi keskeisessä osassa on omatoiminen varautuminen, vaikka sitä ei olekaan mainittu väestönsuojelun tehtävänä lisäpöytäkirjan 61 artiklassa.

⁸ Geneven I lisäpöytäkirja (SopS 82/1980), 61 art. [Asetus kansainvälisten aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta ja kansainvälistä luonnetta vailla olevien aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta tehtyjen, vuoden 1949 Geneven yleissopimuksen lisäpöytäkirjojen voimaansaattamisesta | 82/1980 | Sopimussarja | Finlex](#)

Väestönsuojien käyttö ja ylläpito

Väestönsuojat on suunniteltu suojaamaan ihmisiä vakavissa vaaratilanteissa ja poikkeusoloissa, kuten sotilaallisen uhan tai muun vakavan vaaratilanteen aikana. Ne vähentävät riskejä ja haittoja esimerkiksi paineaalloilta, lentäviltä sirpaleilta, rakennusten sortumisilta sekä terveydelle haitallisilta vaarallisilta aineilta ja säteilyltä. Väestönsuoja otetaan käyttöön pelastusviranomaisen määräyksestä, ja sen käyttöä ohjaavat pelastuslaki (379/2011) sekä valtioneuvoston asetus väestönsuojista (408/2011). Suojaan siirrytään viranomaisen ohjeiden mukaisesti. Normaalioloissa väestönsuojat voivat olla muussa käytössä, esimerkiksi varasto- tai harrastetiloina, mutta ne on saatettava käyttökuntoon 72 tunnissa, jos pelastusviranomainen määrää niiden käyttöönotosta.

Väestönsuojat on merkitty kansainvälisellä tunnuksella, joka on sininen kolmio oranssilla taustalla.

Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus määräytyy rakennuksen koon, käyttötarkoituksen ja henkilömäärän perusteella. Kaikissa kiinteistöissä ei ole velvollisuutta rakentaa väestönsuojaa.⁹

Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus kuuluu rakennuksen omistajalle. Omistaja huolehtii myös väestönsuojan kunnossapidosta, varusteista ja käyttövalmiudesta. Tämä tarkoittaa, että suoja ja sen laitteet pidetään kunnossa, tarkastetaan säännöllisesti ja huolletaan ohjeiden mukaisesti.¹⁰

Suojautuminen asuinrakennuksissa

- Rakennuksissa, joissa on väestönsuoja, kuten kerrostalot ja suuret asuinrakennukset, asukkaat suojautuvat oman kiinteistön väestönsuojaan. Taloyhtiö tai kiinteistön omistaja vastaa suojan käyttöönotosta ja toimintakuntoon saattamisesta.¹¹

⁹ Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. [Väestönsuojelu - SPEK](#)

¹⁰ Sama.

¹¹ Sama.

- **Tilanteen vaatiessa viranomaiset antavat erikseen ohjeet niiden rakennusten osalta, joilla ei ole omaa väestönsuojaa.** Toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi sisätiloihin suojautuminen, tilapäissuojien rakentaminen alueelle tai tarvittaessa evakuointi turvallisemmalle alueelle.

Työpaikat, oppilaitokset ja julkiset rakennukset

- Rakennuksissa, joissa on väestönsuoja, henkilöstö, asiakkaat, oppilaat ja muut tiloissa oleskelevat henkilöt suojautuvat kyseisen rakennuksen väestönsuojaan työ- tai asiointiaikana. Rakennuksen omistaja tai haltija vastaa suojan käyttöön-otosta ja suojautumisen järjestelyistä.¹²

Tilapäinen väestönsuoja

Tilapäinen väestönsuoja eli tilapäissuoja on väliaikaisesti rakennettu tai käyttötarkoituksestaan muutettu suojatila. Sitä käytetään silloin, kun varsinaista väestönsuojaa ei ole saatavilla esimerkiksi kotona tai työpaikalla. Tilapäissuoja voi olla tavallinen tila, joka muokataan nopeasti suojauskäyttöön, tai erillinen rakennelma, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi betonielementeistä, hiekkasäkeistä tai muuraamalla. Tilapäissuoja sijoitetaan lähtökohtaisesti rakennuksen turvallisimpaan osaan, kuten kellariin, maanalaiseen tilaan tai rakennuksen keskiosaan mahdollisimman kauas ikkunoista ja ulkoseinistä.

Käytännössä tilapäinen väestönsuoja parantaa turvallisuutta merkittävästi verrattuna suojaamattomaan sisätilaan, mutta ei korvaa varsinaista väestönsuojaa. **Molemmissa tapauksissa suojautumisessa on noudatettava viranomaisten antamia ohjeita.**

Väestönsuojat Hyvinkäällä

Hyvinkään kaupungin alueella on noin 600 väestönsuojaa, joissa on yhteensä noin 45 000 suojapaikkaa. Väestönsuojat sijaitsevat kattavasti alueilla, joilla asuu tai liikkuu paljon ihmisiä. Suojien omistajia ovat kaupunki, yritykset sekä yksityiset kiinteistönomistajat.

Kaikki Hyvinkään väestönsuojat ovat rakennusten yhteydessä sijaitsevia kiinteistökohtaisia tai usean kiinteistön yhteisiä väestönsuojia. Kaupungin alueella ei ole yleisiä väestönsuojia, joihin väestö voisi siirtyä omatoimisesti.

Pientaloalueilla ja harvemmin asutuilla alueilla väestönsuojia ei yleensä ole, sillä suojan rakentamisvelvoite koskee vain tietyn neliömäärän ylittäviä rakennuksia. Mikäli turvallisuustilanne sitä edellyttää, viranomaiset voivat poikkeusoloissa täydentää alueen suojakapasiteettia rakentamalla tilapäisiä suojia. Tarvittaessa väestöä voidaan myös siirtää tai

¹² Pelastustoimi, väestönsuojelu. [Väestönsuojelu | Pelastustoimi](#)

evakuoida turvallisemmille alueille viranomaisen määräyksellä suojan ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Väestönsuojiiin ei pääsääntöisesti ole tarpeen suojautua pitkäkestoisesti eikä ihmisille ole nimetty tiettyä suojapaikkaa. Hälytystilanteessa suojaan tulee siirtyä mahdollisimman nopeasti siellä missä hälytyshetkellä oleskelee: kotona, töissä, kaupassa, harrastuksissa, kylässä, liikenteessä. Sodassa hälytyksen sattuessa suojaudutaan lähimpään väestönsuojaan tai jos sellaista ei ole, parhaan suojan antavaan paikkaan. Viranomaiset antavat poikkeusoloissa tarkempia ohjeita suojautumisesta ja väestönsuojien käytöstä.

Yksilön varautuminen

Omatoiminen varautuminen kuuluu kaikille aina yksittäisestä asukkaasta lähtien. Kaupungin varautuminen perustuu viranomaisten, asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen yhteistyöhön. Jokainen vastaa omasta toiminnastaan häiriötilanteissa ja noudattaa viranomaisten ohjeita. Yhteinen varautuminen vahvistaa sekä kaupungin että kansallista toimintakykyä poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Vuonna 2025 julkaistu yhteiskunnan turvallisuusstrategia (YTS 2025) korostaa yksilöiden ja lähiyhteisöjen vastuuta oman turvallisuutensa edistämässä sekä omatoimisen varautumisen merkitystä yhteiskunnan kriisinkestävyyden kannalta. Omatoiminen varautuminen ja perustaitojen osaaminen tukevat viranomaisten ja muiden turvallisuustoimijoiden resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä.¹³

Hyvä omatoiminen varautuminen vähentää stressiä ja vahvistaa yksilön kykyä toimia myös pitkittyneissä kriisi- ja häiriötilanteissa. Yksilöillä on vastuu oman toimintakykynsä ylläpitämisestä, ja hyvä fyysinen toimintakyky tukee myös henkistä jaksamista.¹⁴

Asukkaiden tulee huolehtia omasta ja läheistensä varautumisesta, kuten kotivarasta, turvallisuusohjeiden tuntemisesta ja viranomaistiedotuksen seuraamisesta. Yritykset vastaavat toimintansa jatkuvuuden suunnittelusta ja henkilöstönsä turvallisuudesta.

Omatoiminen varautuminen parantaa koko kaupungin kriisinkestävyyden lisäksi yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Tästä syystä jokaisen kotitalouden tulisi varautua selviytymään omatoimisesti vähintään 72 tuntia erilaisissa häiriötilanteissa, kuten pitkittyneiden sähkö- tai vesikatkojen aikana. Käytännössä tämä tarkoittaa riittävää kotivaraa, johon kuuluu juomavettä, helposti säilyvää ruokaa, välttämättömät lääkkeet, paristoilla toimiva radio, taskulamppu, varavirtalähde sekä muut arjessa tarvittavat tarvikkeet. Varautumisen tavoitteena on, että kotitalous pystyy huolehtimaan itsestään ensimmäisten vuorokausien ajan samalla, kun viranomaiset keskittyvät tilanteen hoitamiseen ja avun järjes-

¹³ Valtioneuvosto: Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Valtioneuvoston periaatepäätös. Valtioneuvoston julkaisuja 2025:1, s. 23. [Yhteiskunnan turvallisuusstrategia: Valtioneuvoston periaatepäätös](#)

¹⁴ Sama, s. 23.

tämiseen. Yksinkertaisimmillaan kotivara on osa normaalia arkea: kotona pidetään jatkuvasti sellainen määrä ruokaa, vettä ja muita välttämättömiä tarvikkeita, että kaikki perheenjäsenet ja lemmikit pärjäävät vähintään kolmen vuorokauden ajan. Lisätietoa ja tarkemmat ohjeet 72 tunnin varautumisesta löytyvät pelastustoimen verkkosivuilta.¹⁵

Evakuoinnit

Evakuoinneilla tarkoitetaan, että ihmiset ja tarvittaessa omaisuutta siirretään pois vaaralliselta alueelta turvallisempaan paikkaan. Evakuointi on yksi keino suojella väestöä silloin, kun alueella oleskelu voi olla vaarallista.

Hyvinkään kaupungin valmiussuunnitteluun sisältyy evakuointisuunnitelman laatiminen yhteistyössä eri toimijoiden, kuten Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen, hyvinvointialueen ja muiden kuntien kanssa. Sisäministeriön vuonna 2024 julkaisema evakuointien suunnittelu- ja toimeenpano-ohje antaa perusteita evakuointien suunnittelulle ja toteuttamiselle. Ohjeessa korostetaan viranomaisten, hyvinvointialueiden ja kuntien välistä yhteistyötä sekä väestön siirtämisen vaiheittaista toteuttamista.

Evakuointien suunnittelu ja toimeenpano perustuvat eri viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyöhön, ja niiden yhteensovittamisesta vastaavat pelastustoimen viranomaiset. Kunta osallistuu evakuointien valmisteluun ja toteuttamiseen omien tehtäviensä mukaisesti.

Hyvinkää voi evakuointitilanteessa toimia joko lähettävänä tai vastaanottavana kuntana. Lähettävän kunnan tehtävänä on tukea asukkaiden turvallista siirtymistä pois vaara-alueelta. Vastaanottavana kuntana puolestaan varaudutaan vastaanottamaan muualta siirtyvää väestöä sekä järjestämään yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa esimerkiksi tilapäistä majoitusta, palveluja ja neuvontaa.

Evakuointiprosessi käynnistyy viranomaisen päätöksellä ja asukkaille annettavilla toimintaohjeilla. Väestö siirtyy lähtökohtaisesti kunnan alueella olevaan kokoontumiskeskukseen, mistä heidät ohjataan tarvittaviin jatkojärjestelyihin. Tarvittaessa kunnan alueelle voidaan perustaa myös kokoontumispaikkoja, mistä järjestetään kuljetuksia kokoontumiskeskukseen. Vastaanottavalla alueella huolehditaan siirtyneen väestön majoituksesta, välttämättömistä palveluista ja muista tarvittavista järjestelyistä.¹⁶

7. Henkinen kriisinkestävyys

Henkinen kriisinkestävyys tarkoittaa kuntalaisten, henkilöstön ja yhteisöjen kykyä selviytyä häiriötilanteiden ja kriisien aiheuttamista vaikutuksista sekä säilyttää toimintakykyä

¹⁵ Pelastustoimi, 72 tuntia. [72 tuntia | Pelastustoimi](#)

¹⁶ Sisäministeriö: Evakuointien suunnittelu- ja toimeenpano-ohje. Väestön siirtäminen poikkeusoloissa. Sisäministeriön julkaisuja 2024:2, s. 8–10.

muuttuvissa olosuhteissa. Se muodostuu normaalioloissa ja tukee yhteiskunnan vakautta, turvallisuutta sekä kykyä toipua erilaisista kriiseistä.¹⁷

Henkisen kriisinkestävyyden keskeisiä edellytyksiä ovat luottamus viranomaisiin, toimivat yhteisöt, avoin viestintä sekä mahdollisuus osallistua yhteiskunnan toimintaan. Oikea-aikainen ja luotettava tiedottaminen sekä väestön medialukutaito ja kyky tunnistaa virheellistä tietoa vahvistavat kriiseistä selviytymistä.

Kunnan palvelut, kuten kasvatus- ja koulutuspalvelut, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä yhteistyö järjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa, tukevat osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuuden tunnetta. Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut sekä järjestöt edistävät väestön hyvinvointia tarjoamalla tarpeellista tukea, neuvontaa ja palveluita myös häiriötilanteissa.

Jokaisella on vastuu omasta ja lähiyhteisönsä turvallisuudesta. Omatoiminen varautuminen, arjen toimintakyvyn ylläpitäminen sekä fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista huolehtiminen vahvistavat yksilön ja yhteisön kykyä selviytyä poikkeavista tilanteista sekä edistävät kriiseistä palautumista.

8. Viestintä

Viestintä on olennainen osa kaupungin valmiusjohtamista. Se tukee johtamista, viranomaisyhteistyötä sekä asukkaiden ja henkilöstön turvallisuutta. Viestinnän tavoitteena on turvata organisaation toimintaedellytykset normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, pitää henkilöstö, asukkaat ja sidosryhmät ajan tasalla tilanteen kehittymisestä sekä varmistaa, että viestintä on oikea-aikaista, selkeää ja luotettavaa.

Kaupungin viestintää johdetaan valmiustilanteissa normaalin johtamisrakenteen mukaisesti. Viestintävastuu on viestintäyksiköllä ja viestintäpäälliköllä. Toimialat vastaavat oman toimintansa asiantuntijaviestinnästä periaatteella *”se viestii, joka tietää”*.

Kaupungin toimialat vastaavat oman vastualueensa ajantasaisesta tiedontuotannosta ja viestivät valmius- ja häiriötilanteissa niistä vaikutuksista, toimenpiteistä ja palvelumuutoksista, jotka liittyvät heidän omaan toimintaansa. Toimialat välittävät oleelliset tiedot viestintäyksikölle, joka koordinoi kaupungin yhteistä sisäistä ja ulkoista viestintää. Lisäksi jokainen toimiala huolehtii oman henkilöstönsä sisäisestä viestinnästä sekä toimintaa koskevien ohjeiden ja tilannepäivitysten jakamisesta. Toimialojen tehtävänä on varmistaa, että niiden viestit ovat oikea-aikaisia, selkeitä ja yhdenmukaisia ja että ne tukevat kaupungin kokonaisviestintää kaikissa tilanteissa.

¹⁷ Valtioneuvosto: Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Valtioneuvoston periaatepäätös. Valtioneuvoston julkaisu 2025:1, s. 23. [Yhteiskunnan turvallisuusstrategia: Valtioneuvoston periaatepäätös](#)

Viestinnässä noudatetaan kaupungin yhteisiä ohjeita, ja kriisitilanteessa toimitaan erillisen valmius- ja kriisiviestintäohjeen mukaisesti. Tämä yleinen osa kuvaa viestinnän periaatteet ja vastuut, kun taas yksityiskohtaiset toimintamallit, vastuut, kanavavalinnat ja prosessit on määritelty kaupungin erillisessä valmius- ja kriisiviestintäohjeessa.

Kaupunki seuraa kriisitilanteissa eri viestintäkanavia ja erityisesti virallisia tiedotuskanavia:

- Yleisradio
- 112 Suomi-sovellus
- viranomaisten verkkosivut.

9. Valmiussuunnitelman ylläpito ja koulutus

Valmiussuunnitelman yleinen osa päivitetään kaupunginhallituksessa kerran valtuustokaudessa. Suunnitelma voidaan päivittää myös tätä aiemmin erillisellä viranhaltijapäätöksellä, jos toimintaympäristössä tai organisaatiossa tapahtuu merkittäviä muutoksia, jotka edellyttävät suunnitelman välitöntä päivittämistä. Konkreettisia päivitystarpeita voivat aiheuttaa muun muassa:

- muutokset lainsäädännössä tai viranomaisohjeissa
- muutokset kaupungin organisaatiossa, johtamisjärjestelmässä tai vastuusuh-teissa
- merkittävä toimintaympäristön, riskikuvan tai uhka-arvioiden muuttuminen
- häiriötilanteista, poikkeusoloista tai harjoituksista saadut kokemukset

Toimialat vastaavat omien suunnitelmiansa ajantasaisuudesta ja siitä, että ne ovat linjassa kaupungin yleisen valmiussuunnitelman kanssa.

Valmiussuunnitelmien toimivuutta testataan harjoituksilla, jotka voivat olla esimerkiksi pöytäharjoituksia tai toiminnallisia harjoituksia. Harjoituksilla on aina omat tavoitteensa ja niissä voidaan testata muun muassa:

- johtamisjärjestelmän toimivuutta
- tilannekuvan muodostamista ja tiedonkulkua
- päätöksentekoa ja yhteistyötä eri toimijoiden välillä
- viestintää ja toiminnan yhteensovittamista
- nykyisiä resursseja

Harjoituksia toteutetaan kaupungin sisällä sekä tarvittaessa yhteistyössä viranomaisten, hyvinvointialueen ja muiden sidosryhmien kanssa. Harjoitusten jälkeen toiminta arvioidaan, ja havaitut kehittämistarpeet huomioidaan valmiussuunnitelmien päivityksessä.

Koko henkilöstön tietoturva- ja tietosuojaosaamista ylläpidetään vuosittain suoritettavalla Navisec-verkkokoulutuksella. Koulutus on pakollinen kaikille työntekijöille, ja sen

tavoitteena on varmistaa, että henkilöstö tuntee tietoturvalliset toimintatavat, henkilötietojen käsittelyyn liittyvät velvoitteet sekä osaa tunnistaa ja ehkäistä tietoturvaan ja tietosuojaan kohdistuvia riskejä osana päivittäistä työtään. Vuosittainen koulutus tukee kaupungin tiedonhallintaa, riskienhallintaa, jatkuvuudenhallintaa sekä kykyä toimia turvallisesti normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Liite 1 Kaupungin elintärkeät toiminnot

Liitteet

Väestön toimintakyky ja palvelut ovat kunnan varautumisen keskeinen osa. Kunnan tehtävänä on turvata asukkaiden arjen kannalta välttämättömät palvelut myös häiriötilanteissa sekä ylläpitää väestön toimintakykyä. Tämä koskee esimerkiksi varhaiskasvatusta, opetusta, ruokapalveluja, tilojen käyttöä, tiedottamista, asukkaiden ohjausta, erityisryhmien huomioimista sekä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Väestön toimintakykyä vahvistetaan selkeällä ja oikea-aikaisella viestinnällä, turvallisuusohjeilla, palvelujen jatkuvuuden varmistamisella sekä yhteisöllisyyttä tukemalla.

Väestön toimintakyky ja palvelut

Talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus

Talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus ovat kunnan toiminnan jatkuvuuden kannalta keskeisiä. Kunnan varautumisella varmistetaan, että talous, toimitilat, tietojärjestelmät, vesi- ja jätehuolto, energiahuolto, ruokahuolto, kuljetukset, hankinnat ja muu kriittinen infrastruktuuri kestävät häiriöitä. Tämä edellyttää jatkuvuudenhallintaa, sopimusten varautumisehtojen huomioimista, varajärjestelyjen suunnittelua sekä kriittisten palvelujen ja toimintojen tunnistamista, jotta palvelut voidaan turvata myös tilanteissa, joissa resurssit tai palveluketjut häiriintyvät.

Kunnassa **sisäinen turvallisuus** tarkoittaa asukkaiden arjen turvallisuuden edistämistä, häiriöiden ennaltaehkäisyä sekä turvallisen toimintaympäristön ylläpitämistä yhteistyössä eri viranomaisten kanssa. Se näkyy esimerkiksi varautumisena onnettomuuksiin, väkivallan ukiin, suurhäiriöihin ja evakointeihin sekä tilojen, koulujen ja päiväkotien turvallisuuden kehittämisenä. Sisäiseen turvallisuuteen kuuluu myös tiivis yhteistyö mm. poliisin, pelastuslaitoksen, kuntien, yhdistysten ja hyvinvointialueiden kanssa.

Sisäinen turvallisuus

Puolustuskyky

Puolustuskyky on valtakunnallisesti valtion ja puolustushallinnon vastuulla, mutta kunnalla on sitä tukeva rooli yhteiskunnan toimivuuden ylläpitämisessä. Kunnan tehtävänä on turvata omien välttämättömien palvelujensa jatkuvuus, tukea viranomaisyhteistyötä, huolehtia väestönsuojeluun ja valmiussuunnitteluun liittyvistä tehtävistä sekä varmistaa, että paikalliset peruspalvelut toimivat myös vakavissa häiriötilanteissa.

Kunnassa **henkinen kriisinkestävyys** tarkoittaa asukkaiden, henkilöstön ja yhteisöjen kykyä selviytyä häiriötilanteista ja palautua niistä. Kunta voi vahvistaa kriisinkestävyyttä luotettavalla viestinnällä, turvallisuuden tunteen tukemisella, koulujen ja palvelujen jatkuvuudella, henkilöstön osaamisella sekä yhteistyöllä järjestöjen, seurakuntien ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Henkinen kriisinkestävyys

Kunnassa **johtaminen** tarkoittaa päätöksenteon, tilannekuvan, viestinnän ja palvelujen yhteensovittamista normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kunnan johto vastaa siitä, että toimialoilla ja palvelualueilla on selkeät vastuut, sijaisjärjestelyt, johtamisrakenteet ja toimintamallit tilanteisiin, joissa palveluja joudutaan priorisoimaan tai järjestämään poikkeavalla tavalla.

Johtaminen

Kansainvälinen ja EU-toiminta

Kunnan näkökulmasta **kansainvälinen ja EU-toiminta** näkyy erityisesti lainsäädännön, viranomaisyhteistyön, rahoituksen, hankintaketjujen, kyberturvallisuuden ja väestöliikkeiden kautta. Kunta ei johda kansainvälistä toimintaa, mutta kansainväliset kriisit, EU-sääntely ja rajat ylittävät häiriöt voivat vaikuttaa kunnan palveluihin, kustannuksiin, hankintoihin ja varautumistarpeisiin.